

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

**УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА
В ПРОСТОРИ КУЛЬТУРИ І ЦИВІЛІЗАЦІЇ**

**Збірник наукових праць студентів,
аспірантів і молодих вчених**

Запоріжжя
2020

УДК : 821.161.2:008(08)

У 453

Редакційна колегія:

Бакаленко Ірина Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури Запорізького національного університету;

Горбач Наталія Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент завідувач кафедри української літератури Запорізького національного університету;

Костецька Любов Олександрівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Запорізького національного університету;

Кравченко Валентина Олександрівна, кандидат філологічних наук, професор кафедри української літератури Запорізького національного університету;

Курилова Юлія Романівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Запорізького національного університету;

Ніколаєнко Валентина Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Запорізького національного університету;

Проценко Оксана Анатоліївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Запорізького національного університету;

Слижук Олеся Алімівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури Запорізького національного університету;

Хом'як Тамара Володимирівна, кандидат філологічних наук, професор кафедри української літератури Запорізького національного університету.

Рекомендовано до друку вченою радою філологічного факультету Запорізького національного університету (протокол № 11 від 06 березня 2020 р.)

У 453 Українська література в просторі культури і цивілізації: збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених / відповід. ред. Н. В. Горбач; ред.-упоряд. В. М. Ніколаєнко; техн. ред. І. М. Бакаленко. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2020. 131 с.

За зміст матеріалів і правильність цитування відповідальність несе автор

© Кафедра української літератури філологічного факультету ЗНУ, 2020

© Автори публікацій, 2020

ЗМІСТ

Асатрян С. А. ІНТЕРМЕДІАЛЬНІСТЬ ЯК АВТОРСЬКА СТРАТЕГІЯ В НОВЕЛІ Н. БІЧУЇ «БІЛА ВІЛА».....	6
Богданова А. С. НАЦІОНАЛЬНІ ЕКЗИСТЕНЦІАЛИ РОМАНУ Л. КОНОНОВИЧА «ЧИГИРИНСЬКИЙ СОТНИК».....	8
Братчикова І. В. «КАПЕЛЮХ СІКОРСЬКОГО» В. ДАНИЛЕНКА ЯК КВАЗІБІОГРАФІЧНИЙ РОМАН.....	10
Вавілова Г. А. ІНТЕРМЕДІАЛЬНИЙ ДИСКУРС РОМАНУ Н. ГРИЦЕНКО «МІСТО ПАХЛО КОРИЦЕЮ Й КРЕМОМ NIVEA. ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ВІНТАЖНИЙ АЛЬБОМ».....	13
Васильєва М. В. ЖАНРОВА СПЕЦИФІКА ДИЛОГІЇ З. МЕНЗАТЮК «ТАЄМНИЦЯ КОЗАЦЬКОЇ ШАБЛІ», «ДИКЕ ЛІТО В КРИМУ»	14
Глухенька В. О. АРХЕТИПІЧНИЙ ОБРАЗ «СІМ'Ї» В ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ ЛІТЕРАТУРИ ХІХ СТ.....	17
Гринь Ю. В. «КНИГА ПРОРОКА ЄЗЕКІЇЛЯ» ЯК ІНТЕРТЕКСТ ПОВІСТІ Д. МОРДОВЦЕВА «ПАЛІЙ, ВОСКРЕСИТЕЛЬ ПРАВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ».....	20
Грицун Р. С. ВІДОБРАЖЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ІНКЛЮЗІЇ В СУЧАСНІЙ ПРОЗІ ДЛЯ ДІТЕЙ.....	22
Заболотна К. М. ЛІТЕРАТУРА – НЕВИЧЕРПНЕ ДЖЕРЕЛО ДУХОВНОСТІ.....	24
Завгородня Д. О. ФУНКЦІОНУВАННЯ АКСІОЛОГЕМИ «ЖІНКА» У СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКИХ ТА АРАБСЬКИХ ПАРЕМІЯХ.....	27
Зінченко О. Є. ПРИГОДА ЯК ОСНОВА ОПОВІДІ АВТОРА В ПОВІСТІ З. МЕНЗАТЮК «ДИКЕ ЛІТО В КРИМУ».....	28
Зуєнко Я. М. ДЖЕРЕЛА МІТОЛОГІЗМУ В РОМАНІ Л. КОНОНОВИЧА «ЧИГИРИНСЬКИЙ СОТНИК».....	30
Ісаєв І. Р. ЖАНРОВА СПЕЦИФІКА ТВОРУ М. МАТІОС «БУКОВА ЗЕМЛЯ».....	33
Калініна В. С. ЗЛАМАНА КВІТКА ЛОМИКАМІНЬ.....	34
Кобилко Н. А. РОМАНТИЧНІ Й СИЛЬНІ ЖІНКИ В ОПОВІДАННЯХ Л. ЖВАНКО «ВІРНИЙ АРИСТАРХ» ТА «МАРГО, МАРШРУТКА І ФРАНЦУЗЬКИЙ ЛЕЙТЕНАНТ».....	37
Ленок М. І. ПАМ'ЯТЬ ДОБИ ДЕВ'ЯНОСТИХ У ХУДОЖНЬОМУ РЕПОРТАЖІ Л. БЕЛЕЯ «ЛІХІЄ ДЕВ'ЯНОСТІ: ЛЮБОВ І НЕНАВИСТЬ В УЖГОРОДІ».....	39
Летка Д. О. ТОПОС СЕЛА В РОМАНІ О. ШИНКАРЕНКА «КАГАРЛИК».....	42
Лобанова В. О. «РІЧКО-СТРІЧКО, ОРЛІЙ І ЗОРІЙ...»: ОБРАЗ РІЧКИ В ПОЕЗІЇ М. ЧХАНА.....	44
Лук'янчук Д. І. ДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПОВІСТІ В. НЕСТАЙКА «ЗАГАДКА СТАРОГО КЛОУНА».....	46
Мажара А. В. МОДУСИ СУБ'ЄКТИВНОГО ДОСВІДУ У ТВОРАХ ПРО ЧОРНОБИЛЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	49
Мальцева А. О. ОБРАЗ МІСТА В РОМАНІ М. ДУПЕШКА «ІСТОРІЯ, ВАРТА ЦІЛОГО ЯБЛУНЕВОГО САДУ».....	51

4. Сковорода Г. ПТНСНЬ 1-я. URL: <http://litopys.org.ua/skovoroda/skov103.htm>
5. Соловійов Володимир Сергійович. Навчальні матеріали онлайн. URL: https://pidruchniki.com/70048/filosofiya/solovyov_volodimir_sergiyovich
6. Шевченко Т. Кобзар. Київ : Вид-во художньої літератури «Дніпро», 1987. 639 с.

Завгородня Д. О.

аспірантка

Запорізький національний університет

Наук. кер. : Павленко І. Я., д. філол. н., професор

ФУНКЦІОНУВАННЯ АКСІОЛОГЕМИ «ЖІНКА» У СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКИХ ТА АРАБСЬКИХ ПАРЕМІЯХ

Тема «культурних вимірів чоловічого та жіночого» переживає період актуалізації. Ця проблема набуває особливого значення при вивченні «закритих» культур, що характеризуються високим рівнем стабільності традиційних моделей поведінки, до таких відноситься арабська культура. «Закритість» культури дає змогу іншокультурним ЗМІ вільно інтерпретувати процеси, що протікають у її межах, систему цінностей та суспільних норм. Оскільки фольклор є незаангажованим джерелом інформації про ментальність, його вивчення дає змогу об'єктивно оцінити стан проблеми, абстрагуючись від стереотипних уявлень.

Актуальним є компаративний аналіз гендерної проблематики в арабських та східнослов'янських прислів'ях, із описом сформованого в пареміях образу жінки, визначенням її статусу в суспільному й сімейному житті, оскільки це дасть більш повне уявлення про універсальне та національне в культурі, аксіологічні засади фольклору зокрема.

У наш час, коли гендерні ролі в європейському суспільстві нівелюються й часто інверсуються, коли ідеї жіночої емансипації поступово, але не так активно, як у європейській культурі, проникають у мусульманський світ, цікаво дослідити питання про віддзеркалення та оцінку у фольклорі традиційної ролі жінки й ставлення до неї чоловіка, що допоможе не тільки краще пізнати аксіологію минулого, але й акцентувати деякі її природноорієнтовані, доцільні з погляду відтворення роду та впливу на наступні покоління аспекти, можливо, вказати на деякі негативні риси трансформації гендерних ролей і функцій у сучасному світі та їх впливу на родинні й, ширше, універсальні цінності.

У ході аналізу виявлено, що серед акцентованих у пареміях жіночих вад домінують інтелектуальна недолугість: жіночий розум у прислів'ях недооцінюється, підкреслюється інтелектуальна перевага чоловіків. Для порівняння: «У жінки волос довгий, а розум короткий» [1, с. 328], «У кожної двадцятої жінки розум знавіснілої курки» [2, с. 327] (араб.); «Волос долог да ум короток» [1, с. 350] (рос.), «Жінки довге волосся мають, а розум короткий» [3, с. 401] (укр.), «Волас доўгі, ум кароткі» [4, с. 77] (білор.), підступність «Жіноча підступність перемагає чоловічу», «Мій хазяїн хитрий – він рахує м'ясо, але моя хазяйка хитріша – вона ріже його на шматки» [5] (араб.), «Лукавой бабы и в ступе не истолчешь» [1, с. 368] (рос.), «Треба довго калатати, щоб бабу ошукати», «То й не жінка, як сім раз на день не обманить чоловіка» [3, с. 174] (укр.), «Перехітрыў бы жонку, ды сама з хітрай старонкі» [4, с. 77], інфернальна

природа «Жінки – то тенета диявола» [5] (араб.), «Баба и бес – один у них вес», «Куда черт не поспеет – туда бабу пошлет» [1, с. 369] (рос.), «Баба й чорт то собі рідня», «Бабу й чорт не змудрує» [3, с. 174] (укр.), «Кожная баба – ведзьма», «Баба з пекла родам» [4, с. 76] (білор.). Серед чеснот – у арабських прислів'ях: фізична краса – «Їж тільки яблука, одружуйся лише з красунею», родовитість «Бери родовиту, навіть якщо вона покривається рогожкою» [5], скромність «Скромність жінки вабить більше, ніж її краса» [5]; у східнослов'янських: фізична краса «Личко дівку віддає» [3, с. 170], працьовитість «Не хвали жену телом, а делом» [1, с. 340] (рос.), «Не глядзі бела, абы б рабоча была» [4, с. 27], сила характеру «Жена без грозы – хуже козы» [1, с. 371] (рос.).

Аналіз прислів'їв довів, що досліджуваній аксіологемі притаманні як позитивні, так і негативні конотації, проте актуалізується думка про важливість жінки в житті родини та нації. Патріархальні концепції закладені як у арабських, так і в східнослов'янських прислів'ях, проблема має загальнокультуральний характер, отже, при визначенні ролі жінки в житті родини та соціуму превалюють універсальні тенденції.

Література

1. Даль В. Пословицы русского народа. Москва : Государственное издательство художественной литературы, 1957. 991 с.
2. Таха Джамана. Энциклопедия лучших афоризмов и пословиц. Аль-Мамлякату ль-арабийя ас-Саудийа: ад-Дар аль-ватанийя ль-джадида, 2002.
3. Українські приказки, прислів'я і таке інше / уклад. М. Номис, упоряд., приміт. та вступна ст. М. Пазяка. Київ : Либідь, 1993. 768 с.
4. Прыказкі і прымаўкі : у дзвюх кнігах / рэд. А. Фядосік. Мінск : Навука і тэхніка, 1976. Кн. 2. 616 с.
5. Записи арабських прислів'їв українською та російською від носіїв мови. Зап. Завгородня Д. *Матеріали особистого архіву автора статті*. 2018–2019 рр.

Зінченко О. Є.

студентка 1 курсу магістратури

Запорізький національний університет

Наук. кер. : Слижук О. А., к. пед. н., доцент

ПРИГОДА ЯК ОСНОВА ОПОВІДІ АВТОРА В ПОВІСТІ З. МЕНЗАТЮК «ДИКЕ ЛІТО В КРИМУ»

Сучасна українська проза для дітей постійно збагачується новими творами, в яких переважають елементи фантастики або фантастичне поєднується з реалістичним й створює фундамент для пригодницької літератури. У «дорослій» літературі міцні позиції займає пригодницький роман – «метажанр, художні твори про подорожі, відкриття, сміливі наукові експерименти, авантюри або героїчні вчинки, які характеризуються гострою інтригою, заплутаними сюжетними лініями, фантастичними колізіями та напруженою фабулою. Такі твори близькі до авантюрного роману та детективу, пов'язані з науковою фантастикою» [1, с. 269]. У літературі для дітей досить популярними є повісті, в яких пригоди головних героїв виконують функцію сюжетного стрижня та є одним із засобів характеротворення.

Розглядаючи пригодницькі твори як явище масової літератури, Т. Табунщик зазначає: «можемо говорити про пригодницьку літературу як наджанрове утворення зі

